

מאז ומתמיד התעניין האדם בחלום. האם אותם דברים **משונים ומוזרים** שאנו רואים בחלום הם אמת? האם יש להם **פירוש**? מאין הם באים? מדוע בכלל חולמים?

בתרבויות הקדומות היה לחלום מקום חשוב. **הפבלים והאשורים** האמינו שהרוחות של המתים באות להפריע לאדם בשעת השינה, והן הגורמות * לחלום. הם גם נתנו פירושים לחלומות: חלומות שבהם אנשים עפים או מרחפים באוויר – הם סימן לאסון עתידי; כאשר שותים יין בחלום – סימן הוא שהחיים קצרים, ואילו שתיית-מים בחלום היא סימן לחיים ארוכים.

המצרים האמינו, שהחלומות הם רמזים ואותות שהאלים מעבירים לבני-האדם. האלים באים **להזהיר** את האנשים מפני סכנות ו**אסונות**, והם גם עונים לשאלות של החולמים. התפקיד של הטרטומים (החכמים) במצרים היה לפרש את החלומות של המלכים. יוסף, למשל, פתר לפרעה את החלומות שלו על שבע הפרות השמנות ושבע הפרות הרזות.

הסינים האמינו, שהחלום בא מן הנשמה העוזבת את הגוף בזמן השינה, ושהגוף משפיע על החלום. לדוגמה, אם אדם ישן על חגורה – הוא יחלום על נחש.

גם **במקורות** של היהודים יש חומר רב על החלום. בתנ"ך מספרים על חלומות רבים של האבות, השופטים, המלכים והנביאים. בתלמוד יש ארבעה פרקים על החלום. רבי חיסדאי אומר: "חלום לא מוסבר הוא כמו מכתב שלא נקרא". רבי בינא אומר כי פעם קיבל עשרים וארבעה **פירושים** שונים לאותו חלום מאנשים שונים – וכל הפירושים היו נכונים.

מהדעות של הקדמונים על החלומות אפשר ללמוד כי הם לא **הפרידו בין** החלום למציאות. החלום היה המשך של מה שקרה במשך היום, או **רמז** למה שיקרה בימים הבאים. כלומר, החלום הוא חלק מן המציאות של החיים, וקיים קשר בינו ובין המציאות.

השקפה זו היתה גם הבסיס לתורתו של הפסיכולוג ז' פרויד (1856–1939). בספרו "פשר החלומות" מסביר פרויד את עיקרי-תורתו: החלום הוא גם חלק מחיי-הנפש של האדם וגם תוצאה מהם. חיי-הנפש נוצרים מכל הדברים שקורים לאדם – מרגשות, ממחשבות, מפחדים, מ**משאלות** ומתקוות. חלק מן הדברים האלה ידועים לנו, אבל חלק גדול מחיי-הנפש שלנו "מתחבא" ב"**לא מודע**", וחיי-הנפש ה**לא מודעים** מופיעים בחלומות. פרויד טען שבחלום יש מצד אחד **משאלות** – דברים שאנו רוצים שיקרו לנו, ומצד שני **חרדות** – דברים שאנחנו פוחדים שיקרו לנו. תורת-החלום של פרויד היא חלק מתורתו השלמה, האומרת שכדי להכיר את האדם יש לחדור לעולמו הפנימי, לעולמו ה"**לא מודע**".

עפ"י ב' אבי-אייל.

* ה' הזיקה תילמד ביחידה אנטישמיות ושואה.